

بسم الله الرحمن الرحيم

سوره مبارکه مسد

استاد ضرابی ۱۳۹۹

جلسه ششم

آیه شریفه: « فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ - بر گردنش طنابی از لیف خرماست »

عنوان: پیام فراگیر و ابدی

در این آیه شریفه پیام ابدی و فراگیری که از حصار وجود همسر ابولهب، رها می‌شود و همگان را مورد خطاب قرار می‌دهد. هشدار و اعلام خطر درباره « ریسمان‌های عذاب دهنده برگردن انسان‌ها » است. یعنی قید و بندهای بسیار عذاب‌آور در دنیا و آخرت. که بخاطر مشارکت و همراهی در فتنه و آتش‌افروزی که از سر کینه و دشمنی پدید می‌آید، در دنیا آسایش روح و روان را از خود شخص آتش افروز می‌گیرد و لذت‌های زندگی اش را به تلخی بدل می‌کند، موجب افسردگی و پریشانی شده، رفتارهای او را از حالت تعادل و سلامت بیرون می‌برد، چه رسد به عذاب‌های اخروی آن.

اگر خدای کسی را بهر گناه بگیرد زمین بناله درآید زمانه آه بگیرد

عنوان: چهره‌های برزخی مخالفت با حق

البته روشن است که عذاب اخروی این گناهان تنها بصورت لیف خرما نیست بلکه این نمادها می‌تواند در هر یک از ابعاد خود معنایی را افاده می‌کنند. مانند تعبیری که در این آیه شریفه آمده است: « إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ - ما در گردن‌های آنها غل‌هائی قرار دادیم که تا چانه‌های آنها ادامه دارد، و سرهای آنها را به بالا نگاه داشته است » (یس/۸)

حلقه‌ای که بر گردن بسته می‌شود شخص را شدیداً در محدودیت فشار و شکنجه قرار می‌دهد؛ بطوری که سر را رو به بالا نگه می‌دارد و در حالی که شخص فوق العاده از این شکنجه آزار می‌بیند، از مشاهده اطراف خود هم ناتوان است. و این نشان از افرادی دارد که در دنیا بی‌بهره از معرفت نسبت به خود و اطراف خود بودند.

چون کند اصرار و بد پیشه کند خاک اندر چشم اندیشه کند

همین معنا چنانچه با تعبیر طوق گردن آورده شود، بصورت دیگری ابعاد قضیه را نشان می‌دهد مانند آیه شریفه :

«وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ- و عمل هر انسانی را (اعم از اعمال جوارحی و جوانحی) برای همیشه ملازم او نموده ایم» (اسراء/ ۱۳) یعنی نتیجه کردار انسان که به صورت طوق گردن او درآمده، نشان دهنده این حقیقت است که عمل هیچ کسی از او جدا نمی‌شود و همواره با اوست ؛ (بر خلاف اندام هایی مانند دست و پا، گردن انسان زنده در هیچ حالی از او جدا نخواهد شد.)

دیگر اینکه همین طوق می‌تواند نتیجه دلبستگی انسان به دنیا را نشان دهد مانند آیه شریفه: «وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ... - و کسانی که آنچه خدا از فضل و کرم خود به آنان داده بخل می‌ورزند اینرا خیر خویش مپندارند، بلکه شرّشان است و بزودی در روز قیامت آنچه را بخل کرده‌اند طوق گردنشان شود.» (ال عمران/ ۱۸۰)

تعبیر لیف خرما در آیه مورد بحث ما که آن را از دیگر عذابها به واسطه خصوصیت ویژه‌ای که دارد جدا کرده است و شاید به معنای بغض گلوگیری باشد که ناشی از نفرت و دشمنی است بطوریکه خارهای آن در گلو و سینه فرو رفته، آزار آن انسان را رها نمی‌کند.

عنوان: مؤمنین چگونه خود را بیمه می‌کنند؟

مؤمن وقتی خشمگین می‌شود و آتش خشم در دلش شعله ور می‌گردد، آن آتش را خاموش می‌کند، نه آنکه آتش را پنهان کند. از امیر مؤمنان روایت شده که فرمود: «الحقد من طبایع الاشرار - کینه‌ورزی، طبیعت افراد شرور است» (غرر، ج ۲، ص ۱۶۳) حضرت رسول(ص) فرمودند که «مؤمن خیر مؤمن را می‌طلبد حتی اگر درباره اش به ناروا عمل کرده باشد مؤمن به ملکه مقابل حقد که نصیحت است آراسته است.» (وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۱۸۰)

جان پرورست قصه ارباب معرفت رمزی برو بی‌پرس حدیثی بیا بگو

عنوان: خطای بزرگ

یکی از خطاهای بزرگ زندگی ما این است که بیش از آنکه به دنبال تطبیق این هشدارها بر خود و زندگی خود باشیم، آن را به افراد و اشخاص دیگر تطبیق می‌کنیم و روی خطاب حضرت سبحان را با خود نمی‌بینیم.

تا چند ز دست خویش فریاد کنم از کرده خود کجا روم داد کنم

طاعت مرا گناه باید شمری پس از گناه خویش چسان یاد کنم

چه بسیار چیزهایی که در دنیا زینت به حساب می‌آیند و از راه درستی به دست نیامده‌اند یا به نحو درستی استفاده نمی‌شوند در قیامت وزر و وبال گردن انسان خواهند شد. همین‌طور که مشاهده می‌کنید این مخاطرات برای همه است و خدا می‌داند که ما برای خود چه مشکلاتی از این نوع فراهم کرده‌ایم.

عنوان: تحفه‌ای که سوره مسد آورده است

این سوره شریفه به مقتضای رحمت الهی آمده است که چشم ما را به این خطرات بینا گرداند و خود را نسبت به آن ایمن گردانیم. و از آثار سوء آن در دنیا و آخرت مصون بمانیم. نعمت بزرگی است که احوال مجرمی را که مجازات می‌شود در برابر دیدگان انسان به نمایش بگذارند، تا مانند چراغ پرنوری در مسیر حرکت، همه درّه‌ها و پرتگاه‌ها را نشان دهد.

همانطور که گفته شد کلمه « تبت » همه محتوای سوره را در خود دارد و دیگر کلمات آن را باز کرده شرح می‌کنند، اکنون می‌گوئیم: آخرین سخن در این سوره : « فی جیدها حبل من مسد » همه آنچه را در سوره بیان شده، در یک پیام خلاصه کرده، سوره را به پایان می‌برد : « بپرهیزید از ریسمان‌ها و قید و بندهایی که از سر کینه و دشمنی و مخالفت با حق برگردن خود می‌افکنید، زیر که آسایش دنیا و آخرت را از شما سلب می‌کند»

آنکس است اهل بشارت که اشارت داند نکته ها هست بسی محرم اسرار کجاست